

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

КУЗНЕЦОВ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ

УДК 342.92

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ УКРАЇНИ
У СФЕРІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОМАДСЬКИХ РАД
ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Ужгород – 2025

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Приватній установі
«Науково-дослідний інститут публічного права».

Науковий керівник –

доктор юридичних наук, доцент,
відмінник освіти України

Боровик Андрій Володимирович,

Приватна установа

«Науково-дослідний інститут публічного права»,
віцепрезидент із наукової роботи.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України

Соболь Євген Юрійович,

Центральноукраїнський державний
університет імені Володимира Винниченка,
ректор;

доктор юридичних наук, професор

Дем'янчук Віталій Анатолійович,

Приватний вищий навчальний заклад

«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»,
ректор.

Захист відбудеться «05» грудня 2025 року о «13⁰⁰» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 61.051.07 Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» за адресою: 88000, м. Ужгород, пл. Народна, 3 (зала вченої ради).

З дисертацією можна ознайомитися в національній бібліотеці Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» за адресою: 88000, м. Ужгород, вул. Університетська, 14.

Автореферат розісланий «05» листопада 2025 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.П. Попович

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Громадянське суспільство є потужною рушійною силою в будь-якій цивілізованій державі, адже саме інститути громадянського суспільства дозволяють консолідувати зусилля соціально-активних громадян з метою реального впливу на формування та реалізацію державної політики, управління державними справами. Проте самі по собі інститути громадянського суспільства мають обмежений правовий інструментарій впливу на суб'єктів владних повноважень, тому найбільш дієвою організаційно-правовою формою активної участі громадян в управлінні державними справами є громадські ради органів державної влади та місцевого самоврядування.

Водночас формування складу громадських рад з представників інститутів громадянського суспільства потребує належної адміністративно-правової регламентації, адже саме справедлива та раціональна процедура обрання членів громадських рад органів публічної адміністрації є гарантією належного представництва різних соціальних груп населення в громадських радах та реалізації публічних та приватних інтересів учасників відповідних правовідносин.

У відповідності до положень чинного законодавства органи публічної адміністрації утворюють консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи для проведення консультацій з громадськими об'єднаннями та підготовки рекомендацій з питань, що стосуються сфери їхньої діяльності.

Порядок формування та діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування нині передбачені Постановою Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», проте низка положень вказаного нормативно-правового акта потребує доопрацювання та вдосконалення з урахуванням сучасного рівня цифровізації суспільства та необхідності впровадження інноваційних інструментів деліберативної демократії та демократії участі в національну юридичну та політичну практику.

На окрему увагу заслуговує зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, з огляду на необхідність адаптації національного законодавства до права ЄС. Цивілізовані зарубіжні країни пройшли складний шлях формування сучасних демократичних систем, тому дослідження їхнього досвіду у сфері правової регламентації формування та організації діяльності громадських рад органів публічної адміністрації заслуговує на увагу з метою виокремлення позитивного досвіду та визначення можливості і доцільності його імплементації в національне законодавство та юридичну практику.

Адміністративно-правові засади діяльності громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства, а також розвиток громадянського суспільства та механізму публічного управління досліджували такі відомі вчені, як: В. Бевзенко, Д. Белов, Ю. Бисага, І. Болокан, А. Боровик, М. Віхляєв, В. Дем'янчук, П. Діхтієвський, В. Доненко, О. Дрозд, О. Дубинський, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, С. Кушнір, Ю. Легеза, П. Лютіков, Р. Мельник, Р. Миронюк, А. Орлова, Д. Приймаченко, Є. Соболь, В. Тильчик, С. Тимченко, А. Школик, О. Яра та інші.

Безпосередньо питання участі інститутів громадянського суспільства в управлінні державними справами є предметом наукових досліджень Т. Андрійчук (громадські ради як інструмент участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики), М. Віхляєва (громадські ради при органах виконавчої влади України та роль громадських об'єднань у їхній діяльності), І. Ковалевича (зарубіжний досвід залучення громадськості до формування та реалізації місцевої політики), П. Крайнього (громадські ради в Україні: адміністративно-правове дослідження), М. Сіцінської (громадська рада: особливості її діяльності у секторі безпеки і оборони України), А. Халецького (зарубіжний досвід сприяння розвитку громадянського суспільства).

Однак питання комплексного вивчення адміністративно-правових засад регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування залишаються актуальними з урахуванням активного розвитку громадянського суспільства в Україні, прагнення громадян брати більш активну участь у формуванні та реалізації державної політики.

Зазначене зумовлює актуальність цього дослідження, його наукове та практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Роботу виконано в рамках планів науково-дослідної роботи Приватної установи «Науково-дослідний інститут публічного права» та відповідно до Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 рр.

Проблематика дисертації корелюється з низкою загальнонаціональних стратегічних концепцій та актів, зокрема із Національною стратегією сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 рр., затвердженою Указом Президента України від 27 вересня 2021 р. № 487/2021, Концепцією розвитку електронної демократії в Україні та планом заходів щодо її реалізації, які схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 797-р, Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 рр., затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, а також Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Мета дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає у тому, щоб на підставі аналізу чинного законодавства України та зарубіжних країн, а також вітчизняних, міжнародних наукових джерел і статистичних даних з'ясувати зміст та генезу становлення адміністративно-правових засад регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, сформулювати авторські пропозиції із підвищення ефективності їх реалізації. Для досягнення вказаної мети в дисертаційній роботі поставлено й вирішено такі основні *задачі*:

- охарактеризувати історію становлення та розвитку інституту громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування;

- описати історіографію та методологію дослідження адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування;

- охарактеризувати сучасний стан адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування;

- визначити актуальні питання адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів публічної адміністрації в контексті євроінтеграційних процесів;

- охарактеризувати взаємодію громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування з іншими інститутами громадянського суспільства;

- узагальнити зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань у сфері функціонування громадських рад органів державної влади і місцевого самоврядування та визначити перспективи його імплементації в національне законодавство та юридичну практику;

- визначити перспективні напрями удосконалення адміністративно-правових засад діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади і місцевого самоврядування.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, пов'язані із діяльністю громадських об'єднань у сфері функціонування громадських рад органів державної влади і місцевого самоврядування.

Предметом дослідження є адміністративно-правове регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування.

Методи дослідження. У роботі використано органічне поєднання філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження, а також такі наукові підходи, як цивілізаційний, телеологічний, антропологічний та синергетичний.

Для характеристики історії становлення та розвитку інституту громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування використано такі закони діалектики, як єдність і боротьба протилежностей та перехід кількісних показників у якісні, а також прийоми методу логіки (аналіз, синтез, дедукція та індукція), цивілізаційний та антропологічний наукові підходи (підрозділ 1.1). Для узагальнення історіографії та методології дослідження адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування використано закони та прийоми діалектики, системний метод, прийоми методу логіки та телеологічний науковий підхід (підрозділ 1.2).

З метою характеристики сучасного стану адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування використано системний та структурно-функціональний методи, прийоми методу логіки, формально-юридичний метод як похідний від аксіоматичного методу дослідження (підрозділ 2.1). Для визначення актуальних питань адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів публічної адміністрації в контексті євроінтеграційних процесів використано закони діалектики, прийоми методу логіки, системний метод, а також синергетичний науковий підхід (підрозділ 2.2). Для характеристики взаємодії громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування з іншими інститутами громадянського суспільства використано закони та прийоми діалектики, структурно-функціональний метод, прийоми методу логіки та формально-юридичний метод (підрозділ 2.3).

З метою узагальнення зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань у сфері функціонування громадських рад органів державної влади і місцевого самоврядування та визначення перспективи його імплементації в національне законодавство та юридичну практику використано прийоми методу логіки, методи порівняльного законодавства, цивілізаційний та синергетичний наукові підходи (підрозділ 3.1). Для визначення перспективних напрямів удосконалення адміністративно-правових засад діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади і місцевого самоврядування використано прийом «заперечення заперечення», прийоми методу логіки, формально-юридичний метод, метод юридичного моделювання, телеологічний та синергетичний наукові підходи (підрозділ 3.2).

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, ратифіковані міжнародно-правові акти, законодавчі акти України, укази Президента України та постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, судова та адміністративна практика.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані, акумульовані Державною службою статистики України за 2021–2024 рр., відомості офіційних вебсайтів суб'єктів публічної адміністрації України та громадських об'єднань, правова публіцистика.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним науковим дослідженням змісту та генези становлення адміністративно-правових засад діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, а також перспектив їх розвитку, що враховує особливості сучасного стану наукового дослідження цієї сфери та практики участі представників інститутів громадянського суспільства в управлінні державними справами. У результаті проведеної роботи сформульовано нові наукові положення і висновки, запропоновані особисто здобувачем, зокрема:

уперше:

– сформульовано авторське визначення поняття громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, які є консультативно-дорадчими органами, що утворюються при органах публічної адміністрації (вибираються представниками інститутів громадянського суспільства, проте Положення про громадську раду затверджується відповідним органом публічної адміністрації) та є унікальною організаційно-правовою формою забезпечення участі представників інститутів громадянського суспільства в управлінні державними справами, формуванні та реалізації державної політики, здійсненні ефективного громадського контролю діяльності органів публічної адміністрації та забезпеченні комунікації між громадянами та суб'єктами владних повноважень;

– доведено, що адміністративно-правове регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування є ключовим фактором, що забезпечує прозорість та ефективність формування і функціонування громадських рад органів публічної адміністрації, а також підвищує легітимність рішень суб'єктів владних повноважень, які прийняті під контролем та з урахуванням пропозицій і зауважень громадськості;

– обґрунтовано, що з метою удосконалення адміністративно-правових засад формування та діяльності громадських рад органів публічної адміністрації в умовах інформаційного суспільства доцільно формувати склад громадських рад органів публічної адміністрації виключно на підставі рейтингового електронного голосування з використанням інформаційно-комунікативних технологій, у тому числі через офіційний вебсайт органу виконавчої влади, у порядку та у строки, визначені органом виконавчої влади;

– доведено, що з метою забезпечення легітимності діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування доцільно удосконалити механізм звітування громадських рад про результати їхньої діяльності, а саме нормативно встановити для громадських рад органів публічної адміністрації обов'язок щоквартально оприлюднювати звіт про свою

діяльність на офіційних вебсайтах органів публічної адміністрації, при яких вони створені;

удосконалено:

– підходи до розуміння форм та способів участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики, до яких слід віднести всі правові засоби впливу громадян та інститутів громадянського суспільства на прийняття управлінських рішень органами публічної адміністрації, а також правові засоби здійснення громадського контролю діяльності суб'єктів владних повноважень та забезпечення комунікації між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування;

– аргументацію доцільності прийняття окремого Закону України «Про інструменти деліберативної (дорадчої) демократії та демократії участі» з метою правового врегулювання на рівні закону порядку формування та діяльності громадських рад органів публічної адміністрації, а також використання інших інструментів демократії участі та деліберативної демократії, включаючи такий інноваційний інструмент, як громадські асамблеї (форуми);

– підходи до розуміння функцій та принципів діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, які доцільно нормативно закріпити в Типовому положенні про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації, або в перспективному Законі України «Про інструменти деліберативної (дорадчої) демократії та демократії участі»;

дістали подальшого розвитку:

– дослідження зарубіжного досвіду країн ЄС, а також Сполучених Штатів Америки та Японської Держави у сфері адміністративно-правової регламентації діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування з метою виокремлення позитивного досвіду та визначення можливості і доцільності його імплементації в національне законодавство та юридичну практику;

– розуміння підходів до методології дослідження діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, а саме приділення особливої уваги синергетичному науковому підходу, який дозволяє розглядати громадянське суспільство як систему, що прагне до самоорганізації та самовдосконалення, а діяльність громадських рад – як результат синергетики (спільної дії) представників інститутів громадянського суспільства з метою реального впливу на формування та реалізацію державної політики.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес та можуть бути використані у:

– *науково-дослідній діяльності* як основа для подальших наукових досліджень проблематики участі інститутів громадянського суспільства у формуванні та реалізації державної політики;

– *правотворчій діяльності* для вдосконалення нормативно-правових засад формування та діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, включаючи прийняття перспективного Закону України «Про інструменти деліберативної (дорадчої) демократії та демократії участі»;

– *правозастосовній діяльності* для вдосконалення діяльності громадських рад органів публічної адміністрації та їх взаємодії з іншими інститутами громадянського суспільства;

– *навчальному процесі* у викладанні студентам вищих навчальних закладів дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративно-процесуальне право», під час підготовки підрозділів підручників і навчальних посібників із відповідного навчального курсу.

Апробація матеріалів дисертації. Результати дослідження були оприлюднені та доповідалися на 2 міжнародних науково-практичних конференціях: «Advances in law: the view of domestic and foreign scholars» (м. Рига, Латвійська Республіка, 3–4 жовтня 2024 р.); «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 5–7 грудня 2024 р.).

Публікації. Основні результати й положення виконаного дослідження знайшли своє відображення в 7 наукових працях, серед яких – 4 наукові статті опубліковані в юридичних фахових виданнях України, затверджених МОН України, 1 наукова праця – в іноземному фаховому виданні, та 2 тези доповідей на міжнародних науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації – 213 сторінок, основний зміст – 161 сторінка. Список використаних джерел налічує 195 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність вибраної теми дисертації, висвітлено її зв'язок із науковими програмами, планами й темами, проаналізовано загальний стан наукової розробленості теми; визначено мету й завдання дослідження, сформульовано об'єкт і предмет, названо основні методологічні підходи до дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи, а також наведено відомості про апробацію і публікацію результатів дослідження, його структуру.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні основи дослідження адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 1.1 «Історія становлення та розвитку інституту громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування» констатовано, що створення громадських рад в Україні в 2004 р. стало спробою органів публічної адміністрації покращити імідж влади та продемонструвати громадськості та міжнародним партнерам розвиток інститутів демократії та громадянського суспільства в Україні. З цією метою 15 жовтня 2004 р. Кабінет Міністрів України приймає Постанову № 1378 «Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», якою було затверджено Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. Цією ж Постановою було утворено Громадську раду при Кабінеті Міністрів України, а також затверджено Положення про Громадську раду при Кабінеті Міністрів України та Типове положення про громадську раду при центральному, місцевому органі виконавчої влади.

Вказано, що подальша нормотворча діяльність Кабінету Міністрів України у цій сфері сприяла удосконаленню механізму утворення складу громадської ради органів державної влади та місцевого самоврядування, розширенню повноважень громадських рад органів публічної адміністрації тощо.

Зроблено висновок, що часті зміни адміністративно-правових засад порядку формування та діяльності громадських рад органів публічної адміністрації не сприяють дотриманню принципу сталості (стабільності) національного законодавства та юридичної практики, тому з огляду на історичний досвід правові засади формування та діяльності громадських рад доцільно закріпити на рівні закону.

У підрозділі 1.2 «Історіографія та методологія дослідження адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування» вказано, що питання діяльності громадських рад та інших інститутів демократії і громадянського суспільства привертають значну увагу вчених-адміністративістів, які прагнуть удосконалити адміністративно-правове регулювання механізмів забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, у формуванні та реалізації державної політики.

Обґрунтовано, що саме революційні політичні процеси 2004 та 2014 рр. призвели до активізації наукових досліджень місця та ролі інститутів громадянського суспільства в управлінні державою, вивчення зарубіжного досвіду діяльності громадських рад та інших інструментів демократії участі з метою імплементації кращих світових практик у національне законодавство та юридичну практику.

Зроблено висновок, що ключовим науковим підходом, який дозволяє розкрити сутність діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, є синергетичний науковий підхід. Синергетика як наука дозволяє розглядати громадянське суспільство як систему, що прагне до самоорганізації та самовдосконалення. Результатом такої самоорганізації є поява інститутів громадянського суспільства, представники яких прагнуть брати участь в управлінні державними справами, у тому числі будучи вибраними до складу громадських рад органів публічної адміністрації. Саме в роботі громадських рад, які забезпечують консультації суб'єктів владних повноважень із громадськістю та здійснюють громадський контроль діяльності органів публічної адміністрації, проявляється синергетика (дослівно – «спільна дія») всіх учасників громадянського суспільства, тобто об'єднання зусиль для впливу на формування державної політики та недопущення узурпації державної влади.

Розділ 2 «Правові засади діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування» складається з трьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Сучасний стан адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування: аналіз національного законодавства та судової практики» зазначено, що діяльність громадських рад органів публічної адміністрації ґрунтується на ієрархічній системі міжнародних (рекомендації Комітету міністрів Ради Європи) та національних нормативно-правових актів, а також на фундаментальних принципах права. Унікальність правового режиму діяльності громадських рад полягає в органічному поєднанні спеціально-дозвільного та загально-дозвільного типів правового регулювання, виходячи з того, що громадські ради органів публічної адміністрації є одночасно і інститутами громадянського суспільства, і інститутами (інструментами) демократії участі, тобто безпосередніми учасниками формування та реалізації державної політики при органах державної влади та місцевого самоврядування.

Охарактеризовано основні підзаконні нормативно-правові акти, якими врегульовано діяльність громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, включаючи Положення про громадські ради при міністерствах та інших органах публічної адміністрації, а також судову практику.

Підтримано висловлену у наукових публікаціях ідею, що важливим напрямом удосконалення правового регулювання інститутів деліберативної демократії та демократії участі є закріплення їх інструментів на рівні закону.

Зроблено висновок, що сучасний стан адміністративно-правового регулювання діяльності громадських рад органів публічної адміністрації потребує удосконалення з урахуванням сучасного рівня цифровізації суспільних відносин, а також появи нових інститутів громадянського суспільства та інноваційних інструментів демократії участі.

У підрозділі 2.2 «Актуальні питання адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів публічної адміністрації в контексті євроінтеграційних процесів» визначено, що сучасне громадянське суспільство в Україні розвивається у складних умовах правового режиму воєнного стану, коли державою встановлено певні обмеження щодо реалізації політичних прав і свобод громадян. Зокрема, формування нового складу громадських рад при міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади в період воєнного стану на території України та протягом шести місяців з дня його припинення чи скасування не проводиться; на період воєнного стану на території України членам громадської ради за рішенням органу виконавчої влади може обмежуватися доступ до приміщень, в яких розміщений орган виконавчої влади, а також можливість залучення до своєї роботи працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади; на період воєнного стану на території України на офіційному вебсайті органу виконавчої влади інформація щодо діяльності громадської ради може за рішенням органу не оприлюднюватися або оприлюднюватися не в повному обсязі (з подальшим оприлюдненням протягом шести місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану).

Охарактеризовано актуальні питання діяльності громадських рад у контексті євроінтеграції, а саме щодо необхідності виконання рекомендації Комітету міністрів Ради Європи, а також приведення національного законодавства у сфері правового регулювання порядку утворення та функціонування громадських об'єднань у відповідність до норм та принципів права ЄС.

До актуальних проблем діяльності громадських рад органів публічної адміністрації віднесено наявність корупційних факторів у процесі формування складу громадських рад; недостатній рівень прозорості діяльності громадських рад та недосконалість механізму їх звітування перед громадянським суспільством; часті зміни національного законодавства у цій сфері суспільних відносин, що не сприяє дотриманню принципу правової визначеності та формуванню правової і політичної культури громадян тощо.

У підрозділі 2.3 «Взаємодія громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування з іншими інститутами громадянського суспільства» встановлено, що в національному законодавстві наявні правові прогалини щодо адміністративно-правового регулювання взаємодії громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування з іншими інститутами громадянського суспільства.

Визначено, що інститути громадянського суспільства, представники яких не потрапили до складу громадських рад органів публічної адміністрації, повинні мати інструменти взаємодії з чинними складами громадських рад, особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану, коли діє мораторій на утворення нового складу громадських рад.

Зроблено висновок щодо доцільності розширення повноважень громадських рад органів публічної адміністрації в частині можливості їх об'єднання та спільної участі в засіданнях органів державної влади, якщо питання, яке вирішується органами публічної адміністрації, має міжвідомчий характер і результатом його обговорення буде прийняття спільного (міжвідомчого) нормативно-правового акта (до прикладу, спільного наказу).

Розділ 3 «Перспективні напрями удосконалення адміністративно-правових засад діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань у сфері функціонування громадських рад органів державної влади і місцевого самоврядування та перспективи його імплементації в національне законодавство та юридичну практику» встановлено, що в більшості цивілізованих зарубіжних країн функціонують громадські ради органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Відзначено позитивний досвід Сполучених Штатів Америки щодо організації роботи громадських рад, основним завданням яких є здійснення оперативного контролю за рішеннями, які приймаються комісіями в межах міських рад. Встановлено, що громадські ради (громадські дорадчі комітети) у системі здійснення самоврядних функцій у Сполучених Штатах Америки є альтернативним інструментом громадських слухань.

Виокремлено позитивний досвід функціонування громадських рад у Королівстві Данія на прикладі Данської ради у справах біженців (DRC), яка є найбільшою міжнародною неурядовою організацією Данії, що спеціалізується на проблемах вимушеного переміщення.

Проаналізовано досвід Французької Республіки щодо організації діяльності громадських рад органів публічної адміністрації. Встановлено, що з 2022 р. Законом «Про місцеву демократію» у Французькій Республіці передбачено обов'язковість створення «районних рад» – муніципальних форумів за участю місцевого населення, які є консультативними органами при органах місцевого самоврядування.

Зроблено висновок, що запозичення позитивного досвіду адміністративно-правового регулювання діяльності громадських рад органів публічної адміністрації необхідно здійснювати з урахуванням національних правових традицій та звичаїв, особливостей правосвідомості та правової культури громадян України.

У підрозділі 3.2 «Перспективні напрями удосконалення адміністративно-правових засад діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади і місцевого самоврядування» на підставі аналізу чинного законодавства та узагальнення позитивного зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань у сфері функціонування громадських рад органів державної влади і місцевого самоврядування сформульовані пропозиції

щодо удосконалення національного законодавства та юридичної практики у цій сфері суспільних відносин.

Підкреслено важливість подальшого доктринального дослідження такої тематики з метою формування та нормативного закріплення інноваційного інструментарію деліберативної (дорадчої) демократії та демократії участі.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, зокрема здійснено аналіз чинного законодавства України та законодавства зарубіжних країн, а також вітчизняних, міжнародних наукових джерел і статистичних даних, що дозволило з'ясувати зміст та генезу становлення адміністративно-правових засад діяльності громадських об'єднань у сфері функціонування громадських рад органів державної влади і місцевого самоврядування, сформулювати авторські пропозиції із підвищення ефективності їх реалізації. За результатами дисертаційної роботи сформульовано такі основні висновки:

1. Встановлено, що дослідження історії становлення та розвитку інституту громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування дозволило сформулювати висновок про те, що в процесі адміністративно-правового врегулювання порядку утворення та функціонування громадських рад органів публічної адміністрації умовно можна виділити три основні етапи:

– перший – етап ініціатив та експериментів (початок 2000-х), коли створення громадських рад відбувалося на добровільних засадах, часто за підтримки міжнародних організацій;

– другий – етап безпосереднього правового врегулювання формування та діяльності громадських рад (2004–2010 рр.), що характеризувався активною нормотворчою діяльністю Кабінету Міністрів України у цій сфері суспільних відносин;

– третій – етап інституціоналізації (з 2012 р. і дотепер) – закріплення правових засад діяльності громадських рад органів публічної адміністрації на рівні Закону України «Про громадські об'єднання», тобто законодавче визначення громадських рад як інституту взаємодії влади та громадськості. Третій етап характеризується також активною роботою громадських рад на різних рівнях, посиленням їхньої ролі у забезпеченні прозорості та підзвітності влади, що особливо проявилось після Революції Гідності, коли відносини між владою та інститутами громадянського суспільства вийшли на новий рівень партнерських відносин.

2. Зроблено висновок, що узагальнення історіографії дослідження адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування дозволило виявити тенденцію щодо активізації наукових досліджень інститутів громадянського суспільства та їхньої участі у формуванні та реалізації державної політики. Зокрема, значну увагу науковці

приділяють інституту громадських рад органів публічної адміністрації, проте малодослідженими залишаються питання удосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування.

Вивчення методології дослідження дозволило акцентувати увагу на необхідності використання в процесі цього дослідження органічного поєднання філософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження, серед яких особливу увагу приділено законам та принципам діалектики, системному та структурно-функціональному методам, методології порівняльного правознавства, формально-юридичному методу та методу юридичного моделювання. Підкреслено важливість використання в процесі наукового пошуку цивілізаційного, телеологічного, антропологічного та синергетичного наукових підходів.

3. Встановлено, що в Україні відсутнє правове врегулювання діяльності громадських рад органів публічної адміністрації та інших інструментів демократії участі на рівні закону. Адміністративно-правове регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування здійснюється на рівні Постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», якою затверджено «Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики» та «Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації», а також здійснюється на підставі Положень про громадські ради, які розробляються органом публічної адміністрації разом з громадською радою та затверджуються відповідним органом державної влади чи місцевого самоврядування.

4. До актуальних питань адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів публічної адміністрації в контексті євроінтеграційних процесів віднесено: необхідність врегулювання правових засобів здійснення деліберативної (дорадчої) демократії та демократії участі на рівні закону; завищені вимоги до представників інститутів громадянського суспільства, які прагнуть взяти участь в утворенні складу громадської ради органу державної влади чи місцевого самоврядування; відсутність регулярної звітності громадських рад органів публічної адміністрації про свою діяльність, що ставить під сумнів прозорість функціонування таких інститутів громадянського суспільства та їх відповідальність перед громадами; наявність корупційних ризиків під час формування складу громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування шляхом рейтингового голосування на установчих зборах.

5. Встановлено, що в Україні фактично відсутнє належне адміністративно-правове регулювання взаємодії громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування з іншими інститутами громадянського суспільства. Оприлюднення щорічних звітів про діяльність громадської ради не може вважатися повноцінним та достатнім інструментом здійснення зовнішнього громадського контролю діяльності громадських рад органів публічної адміністрації. Інші інститути громадянського суспільства, члени яких не увійшли до складу певної громадської ради, фактично позбавлені можливості впливати на формування та реалізацію державної політики, подавати свої зауваження та пропозиції до проєктів рішень органів публічної адміністрації (якщо вказані рішення не підпадають під дію Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»).

6. Визначено, що проведене дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання організації діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування показало, що в більшості цивілізованих правових держав функціонують громадські ради органів державної влади та місцевого самоврядування, які надають консультації суб'єктам владних повноважень щодо перспективних напрямів формування та реалізації державної політики, вирішення справ місцевого значення, а також здійснюють ефективний громадський контроль діяльності органів публічної адміністрації.

На позитивну оцінку заслуговує досвід Сполучених Штатів Америки, Королівства Данія, Французької Республіки у цій сфері суспільних відносин. Зокрема, позитивний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності громадських рад органів місцевого самоврядування на рівні національного закону у Французькій Республіці заслуговує на імплементацію в національне законодавство. На увагу заслуговує також позитивний досвід Японської Держави щодо утворення органів самоорганізації населення, деякі з яких за функціями схожі з національними громадськими радами органів публічної адміністрації. Зокрема, вартими запозичення є масштабність та традиціоналізм японських чонайкай, які демонструють високу соціальну активність населення та зрілість громадянського суспільства.

7. Встановлено, що проведене дослідження дозволило сформулювати висновок про необхідність удосконалення адміністративно-правових засад формування та діяльності громадських рад органів публічної адміністрації. Зокрема, з огляду на рівень цифровізації українського суспільства та динамічність демократичних процесів у сучасному національному громадянському суспільстві пропонується:

– формувати склад громадських рад органів публічної адміністрації виключно на підставі рейтингового електронного голосування з використанням інформаційно-комунікативних технологій, у тому числі через офіційний вебсайт органу виконавчої влади, у порядку та у строки, визначені органом виконавчої влади;

– пом'якшити вимоги до представників інститутів громадянського суспільства, які можуть бути вибрані до складу громадських рад органів публічної адміністрації; доцільно встановити, що до складу громадської ради при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади можуть бути вибрані представники інститутів громадянського суспільства, які не менше трьох (нині – шести) місяців до дати оприлюднення органом виконавчої влади повідомлення про формування складу громадської ради провадять свою діяльність, реалізують свої проєкти у сфері, пов'язаній з діяльністю відповідного органу виконавчої влади, що підтверджується інформацією про результати діяльності інституту громадянського суспільства, та у статуті (положенні) яких визначені відповідні цілі і завдання діяльності;

– удосконалити механізм звітування громадських рад про результати їхньої діяльності. Зокрема, доцільно нормативно встановити для громадських рад органів публічної адміністрації обов'язок щоквартально оприлюднювати звіт про свою діяльність на офіційних вебсайтах органів публічної адміністрації, при яких вони створені;

– розробити та прийняти перспективний Закон України «Про інструменти деліберативної (дорадчої) демократії та демократії участі», яким буде врегульовано на рівні закону порядок утворення та діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, а також порядок використання інших правових інструментів деліберативної демократії та демократії участі, включаючи такий інноваційний інструмент, як громадські асамблеї (форуми);

– розширити передбачені чинним законодавством України повноваження громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування. Зокрема, доцільно нормативно закріпити право громадських рад об'єднуватися та брати спільну участь у засіданні органів державної влади, якщо питання, яке вирішується відповідними органами публічної адміністрації, має міжвідомчий характер і результатом його обговорення буде прийняття спільного (міжвідомчого) нормативно-правового акта (наприклад, спільного наказу).

Наведений перелік перспективних напрямів удосконалення чинного національного законодавства в частині адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування не є вичерпним, адже інститути громадянського суспільства постійно розвиваються та удосконалюються, з'являються нові інноваційні правові інструменти реалізації демократії участі, що зумовлює перспективність подальшого дослідження такої тематики.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Статті, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Кузнецов О.П. Адміністративно-правові засади діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування: сучасний стан та напрями удосконалення. *Право і суспільство*. 2023. № 5. С. 432–439. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.5.63>.

2. Кузнецов О.П. Інститути громадянського суспільства як суб'єкти формування громадських рад органів публічної адміністрації: адміністративно-правовий аспект. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2024. № 4(86). С. 497–503. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.4.79>.

3. Кузнецов О.П. Основні функції та принципи діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування. *Право та державне управління*. 2024. № 4. С. 608–614. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.4.84>.

4. Кузнецов О.П. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 11. С. 736–739. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/175>.

5. Кузнецов О.П. Правове регулювання участі інститутів громадянського суспільства у вирішенні питань місцевого та загальнодержавного значення в контексті рекомендацій Ради Європи. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 1(69). Р. 261–266. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2025.1.38>.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Кузнецов О.П. Адміністративно-правове регулювання діяльності громадських рад в Японській Державі: позитивний приклад для України. *Proceedings of the international scientific conference “Advances in law: the view of domestic and foreign scholars”*, Riga, the Republic of Latvia, October 3–4, 2024. Riga : Publishing House “Baltija Publishing”, 2024. Р. 378–380. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-99>.

2. Кузнецов О.П. Історія формування інституту громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування. *Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права* : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кременчук, 5–7 грудня 2024 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 545–550. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-149>.

АНОТАЦІЇ

Кузнєцов О.П. Адміністративно-правове регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Ужгород, 2025.

У роботі здійснено характеристику адміністративно-правових засад регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування.

Сформульовано авторське визначення поняття громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, які за своєю правовою природою є консультативно-дорадчими органами, що утворюються при органах публічної адміністрації, та є унікальною організаційно-правовою формою забезпечення участі представників інститутів громадянського суспільства в управлінні державними справами, формуванні та реалізації державної політики, здійснення ефективного громадського контролю діяльності органів публічної адміністрації та забезпечення комунікації між громадянами та суб'єктами владних повноважень.

Проаналізовано історію правового регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування та виділені основні етапи розвитку адміністративно-правового регулювання діяльності громадських рад органів публічної адміністрації.

Доведено, що адміністративно-правове регулювання діяльності громадських об'єднань України у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування є ключовим фактором, що забезпечує прозорість та ефективність формування і функціонування громадських рад органів публічної адміністрації, а також підвищує легітимність рішень суб'єктів владних повноважень, які прийняті під контролем та з урахуванням пропозицій і зауважень громадськості.

Визначено актуальні питання адміністративно-правового регулювання формування та діяльності громадських рад органів публічної адміністрації в Україні.

Проаналізовано досвід адміністративно-правового регулювання діяльності громадських об'єднань у сфері функціонування громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування в зарубіжних країнах.

За результатами проведеного дослідження сформульовано пропозиції щодо удосконалення чинного національного законодавства та юридичної

практики у сфері діяльності громадських рад органів публічної адміністрації. Зокрема, запропоновано:

- формувати склад громадських рад органів публічної адміністрації виключно на підставі рейтингового електронного голосування з використанням інформаційно-комунікативних технологій, у тому числі через офіційний вебсайт органу виконавчої влади, у порядку та у строки, визначені органом виконавчої влади;

- пом'якшити вимоги до представників інститутів громадянського суспільства, які можуть бути вибрані до складу громадських рад органів публічної адміністрації; доцільно встановити, що до складу громадської ради при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади можуть бути вибрані представники інститутів громадянського суспільства, які не менше трьох (нині – шести) місяців до дати оприлюднення органом виконавчої влади повідомлення про формування складу громадської ради провадять свою діяльність, реалізують свої проєкти у сфері, пов'язаній з діяльністю відповідного органу виконавчої влади, що підтверджується інформацією про результати діяльності інституту громадянського суспільства, та у статуті (положенні) яких визначені відповідні цілі і завдання діяльності;

- удосконалити механізм звітування громадських рад про результати їхньої діяльності. Зокрема, доцільно нормативно встановити для громадських рад органів публічної адміністрації обов'язок щоквартально оприлюднювати звіт про свою діяльність на офіційних вебсайтах органів публічної адміністрації, при яких вони створені;

- розробити та прийняти перспективний Закон України «Про інструменти деліберативної (дорадчої) демократії та демократії участі», яким буде врегульовано на рівні закону порядок утворення та діяльності громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування, а також порядок використання інших правових інструментів деліберативної демократії та демократії участі, включаючи такий інноваційний інструмент, як громадські асамблеї (форуми);

- розширити передбачені чинним законодавством України повноваження громадських рад органів державної влади та місцевого самоврядування. Зокрема, доцільно нормативно закріпити право громадських рад об'єднуватися та брати спільну учать у засіданні органів державної влади, якщо питання, яке вирішується відповідними органами публічної адміністрації, має міжвідомчий характер і результатом його обговорення буде прийняття спільного (міжвідомчого) нормативно-правового акта (наприклад, спільного наказу).

Підкреслено важливість подальшого доктринального дослідження такої тематики з метою формування та нормативного закріплення інноваційного інструментарію деліберативної (дорадчої) демократії та демократії участі.

Ключові слова: адміністративно-правові засади, виконавча влада, громадський контроль, громадські об'єднання, громадські ради, громадянське суспільство, демократія участі, інститути демократії, місцеве самоврядування, публічне управління.

Kuznetsov O.P. Administrative and legal regulation of the activities of public associations of Ukraine in the sphere of functioning of public councils of state authorities and local self-government bodies. – Qualification scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for obtaining a candidate degree in law sciences in specialty 12.00.07 – administrative law and process; financial law; information law. – Uzhhorod National University, Uzhhorod, 2025.

The thesis analyzes the administrative and legal basis of regulating the activities of public associations of Ukraine in the field of functioning of public councils of state authorities and local self-government.

The author's definition of the concept of public councils of state authorities and local self-government is formulated, which by their legal nature are consultative and advisory bodies formed under public administration bodies and are a unique organizational and legal form of ensuring the participation of representatives of civil society institutions in the management of state affairs, the formation and implementation of state policy, the exercise of effective public control over the activities of public administration bodies and ensuring communication between citizens and subjects of government authority.

The history of legal regulation of the activities of public associations of Ukraine in the field of functioning of public councils of state authorities and local self-government bodies is analyzed, and the main stages of development of administrative and legal regulation of the activities of public councils of public administration bodies are highlighted.

It is proven that the administrative and legal regulation of the activities of public associations of Ukraine in the field of functioning of public councils of state authorities and local self-government bodies is a key factor ensuring transparency and efficiency of the formation and functioning of public councils of public administration bodies. It also increases the legitimacy of decisions of power entities, which are made under the control and taking into account the proposals and comments of the public.

The current issues of administrative and legal regulation of the formation and functioning of public councils of public administration bodies in Ukraine are identified, as follows: the need to regulate legal means of implementing deliberative democracy and participatory democracy at the level of law; overestimated requirements for representatives of civil society institutions who seek to participate in the formation of the public council of a state authority or local self-government body; the lack of regular reporting by public councils of public administration bodies on their activities, which calls into question the transparency of the functioning of these civil society institutions and their responsibility to communities; the presence of corruption risks during the formation of public councils of state authorities and local self-government bodies by rating voting at constituent meetings.

The experience of administrative and legal regulation of the activities of public associations of Ukraine in the field of functioning of public councils of state authorities and local self-government bodies in foreign countries is analyzed.

The positive experience of the USA, the Kingdom of Denmark, and the French Republic in the relevant area of public relations is emphasized. The conclusion is formulated that the positive experience of administrative and legal regulation of the activities of public councils of local self-government bodies at the level of national law in the French Republic deserves to be implemented in national legislation. It is also proposed to borrow the positive experience of the Japanese state in the formation of self-organization bodies of the population, some of which are similar in functions to national public councils of public administration bodies. In particular, the scale and traditionalism of Japanese chonaikai are worth borrowing, which indicates high social activity of the population and maturity of civil society.

Based on research findings, proposals were formulated to improve the current national legislation and legal practice in the field of activities of public councils of public administration bodies. In particular, the following was proposed:

- to form public councils of public administration bodies exclusively based on rating electronic voting using information and communication technologies, including through the official website of the executive body, in the manner and within the time limits determined by the executive body;

- to soften the requirements for representatives of civil society institutions who may be elected to public councils of public administration bodies – it is advisable to establish that representatives of civil society institutions who, at least three (currently six) months before the date of publication by the executive body of the notification on the formation of the public council, carry out their activities, implement their projects in the field related to the activities of the relevant executive body, which is confirmed by information on the results of the activities of the civil society institute, and whose charter (regulations) define the relevant goals and objectives of their activities, may be elected to the public council under the ministry or other central executive body;

- to improve the mechanism of reporting by public councils on the results of their activities. In particular, it is advisable to establish by law for public councils of public administration bodies the obligation to publish a report on their activities on a quarterly basis on the official websites of the public administration bodies under which they were created;

- to develop and adopt a promising Law of Ukraine “On Instruments of Deliberative (Consultative) Democracy and Participatory Democracy”, which will regulate at the legislative level the procedure for the formation and activities of public councils of state authorities and local self-government bodies, as well as the procedure for the use of other legal instruments of deliberative democracy and participatory democracy, including such an innovative instrument as public assemblies (forums);

- to expand the powers of public councils of state authorities and local self-government bodies provided for by the current legislation of Ukraine. In particular, it is advisable to statutorily enshrine the right of public councils to unite and participate jointly in meetings of state authorities if the issue being resolved by the relevant public administration bodies is of an interdepartmental nature and the result of its

discussion will be the adoption of a joint (interdepartmental) regulatory legal act (for example, a joint order).

The importance of further doctrinal research on the topic concerned is emphasized in order to form and statutorily consolidate the innovative tools of deliberative (consultative) democracy and participatory democracy.

Key words: administrative and legal principles, civil society, democratic institutions, executive power, local self-government, participatory democracy, public administration, public associations, public control, public councils.

Підписано до друку 04.11.2025. Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Умовн. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 1145.
Видавництво і друкарня – Видавництво «Юридика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08
E-mail: mailbox@juridica.od.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7653 від 18.08.2022 р.